

РЕГЛАМЕНТ «REACH» ЯК ТЕХНІЧНИЙ БАР'ЄР У ТОРГІВЛІ ПРОДУКЦІЄЮ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС

Назаров Д.С., аспірант

*Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі
Україна, 01601, м. Київ, вул. Чигоріна, 57*

ell-d88@mail.ru

У статті проаналізовано сучасний стан зовнішньої торгівлі продукцією хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості між Україною та ЄС а також розкрито особливості лібералізації їх торгівельних відносин в контексті переговорів щодо створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі в рамках підписання Угоди про асоціацію. Виявлено основні тенденції експортно-імпортних поставок продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості на вітчизняний та європейський ринки протягом 2008-2013 рр., акцентовано увагу на нарощуванні значних обсягів від'ємного сальдо щодо торгівлі хімічною продукцією за даний період. Зазначено, що квотування експортних поставок вітчизняної продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, передбачене Додатком I-A до Проекту Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, суттєво не вплинуло на інтенсифікацію експортування таких видів продукції до країн ЄС. Охарактеризовано регламент REACH як технічний бар'єр для експортування вітчизняної хімічної продукції на європейські ринки, акцентується увага на невідповідності діючої вітчизняної нормативно-правової бази щодо регулювання виробництва та обігу продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості законодавству ЄС у цій сфері. Наголошено, що значна частина хімічних підприємств України використовує переважно застарілі технології, і за останні кілька років сертифікацію відповідно до норм REACH пройшло лише декілька вітчизняних заводів, що знижує конкурентоздатність української продукції ХППП на європейських ринках. Запропоновано напрями забезпечення інвестиційного розвитку вітчизняної хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості з метою інтенсифікації зовнішньоторговельних відносин між Україною та ЄС, що сприятиме посиленню конкурентних переваг українських виробників та адаптації їхньої продукції до ефективної конкуренції на європейському ринку. Також запропоновані напрями розробки, планування та реалізації вітчизняними хімічними підприємствами відповідних стратегій, необхідних для того, щоб скористатися можливостями Угоди про асоціацію та створення Зони вільної торгівлі з ЄС.

Ключові слова: зовнішня торгівля, продукція хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості, регламент REACH, зона вільної торгівлі, Європейський Союз.

Назаров Д.С. РЕГЛАМЕНТ «REACH» КАК ТЕХНИЧЕСКИЙ БАРЬЕР В ТОРГОВЛЕ ХИМИЧЕСКОЙ ПРОДУКЦИЕЙ УКРАИНЫ СО СТРАНАМИ ЕС / *Украинский государственный университет финансов и международной торговли, Украина*

В статье проанализированы современные тенденции внешней торговли продукцией химической и связанных с ней отраслей промышленности между Украиной и ЕС а также раскрыты особенности либерализации их торговых отношений в контексте переговоров по созданию углубленной и всеобъемлющей зоны свободной торговли в рамках подписания Соглашения об ассоциации. Выявлены основные тенденции экспортно-импортных поставок продукции химической и связанных с ней отраслей промышленности на отечественный и европейский рынки в течение 2008-2013 гг., акцентировано внимание на наращивании значительных объемов отрицательного сальдо торговли химической продукцией за данный период. Указано, что квотирование экспортных поставок продукции химической и связанных с ней отраслей промышленности, предусмотренное Приложением I-A Проекту Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом, существенно не повлияло на интенсификацию экспорта этих видов продукции в страны ЕС. Охарактеризован регламент REACH как технический барьер для экспорта отечественной химической продукции на европейские рынки, акцентируется внимание на несоответствия действующей отечественной нормативно-правовой базы по регулированию производства и оборота продукции химической и связанных с ней отраслей промышленности законодательству ЕС в этой сфере. Отмечено, что значительная часть химических предприятий Украины использует преимущественно устаревшие технологии, и за последние несколько лет сертификацию в соответствии с нормами REACH прошло лишь несколько отечественных заводов, что снижает конкурентоспособность украинской продукции ХППП на европейских рынках.

Предложены направления обеспечения инвестиционного развития отечественной химической и связанных с ней отраслей промышленности с целью интенсификации внешнеторговых отношений между Украиной и ЕС, что будет способствовать усилению конкурентных преимуществ украинских производителей и адаптации их продукции к эффективной конкуренции на европейском рынке. Также предложены направления разработки, планирования и реализации отечественными химическими предприятиями соответствующих стратегий, необходимых для того, чтобы воспользоваться возможностями Соглашения об ассоциации и создании Зоны свободной торговли с ЕС.

Ключевые слова: внешняя торговля, продукция химической и связанных с ней отраслей промышленности, регламент REACH, зона свободной торговли, Европейский Союз.

Nazarov D. «REACH» REGULATION AS TECHNICAL BARRIER TO UKRAINE'S TRADE IN CHEMICAL PRODUCTS WITH EU COUNTRIES / *Ukrainian State University of Finance and International Trade, Ukraine*

This paper analyzes the current trends of foreign trade with products of the chemical or allied industries between Ukraine and the EU as well as the features of the liberalization of trade relations in the context of negotiations on creating a free trade area within the Association Agreement. The basic trend of export-import supplies of chemical and related industries in the domestic and European markets during the period of 2008-2013, emphasis on building up significant amounts of negative trade balance on chemical products. Stated that the quota exports of chemical and related industries specified in Annex I-A Project of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, does not significantly influence the intensification of export of these products to the EU. Characterized REACH regulation as a technical barrier to export domestic chemical products to European markets, focuses on the inconsistencies of the current national legal framework to regulate the production and circulation of chemical and related industries with EU legislation in this area. It is emphasized that much of the chemical enterprises in Ukraine uses mostly obsolete technology, and for the past few years, certified in accordance with REACH took only a few native plants, which reduces the competitiveness of Ukrainian chemical products in European markets. Directions for the investment of domestic chemical and related industries in order to intensify trade relations between Ukraine and the EU will contribute to strengthening the competitive advantages of the Ukrainian manufacturers and adapt their products to effective competition in the European market. Also proposed areas of development, planning and implementation of appropriate strategies of national chemical companies necessary to take advantage of the Association Agreement and the FTA with the EU.

Key words: foreign trade, products of the chemical or allied industries, regulation REACH, free trade area, the European Union.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Інтеграція України до сучасної системи світогосподарських зв'язків повинна сприяти забезпеченню умов для полегшеного доступу на зовнішні ринки продукції національних виробників і забезпечувати стабільність експортних потоків шляхом підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва. Оскільки однією з провідних галузей експортної спеціалізації нашої країни виступає виробництво продукції хімічної та пов'язаних з нею галузей промисловості (далі – ХПГП), то зміцнення її позицій на світовому ринку повинно стати одним із першочергових завдань держави.

Вихід на європейський ринок для вітчизняних виробників ХПГП в умовах переддефолтного стану національної економіки та істотного зниження платоспроможності споживачів на внутрішньому ринку є доволі актуальним питанням. Водночас високий ступінь зносу основних засобів, невідповідність продукції міжнародним стандартам, а також застарілість технологій є для багатьох хімічних підприємств одними з основних причин втрати позицій їх продукції на закордонних (у т.ч. європейських) ринках. При цьому такі фактори, як інтеграція України з країнами ЄС, мінливість кон'юнктури світових ринків, здорожчення вуглеводнів для національних виробників тощо, зумовлюють необхідність модернізації вітчизняної ХПГП в напрямку підвищення конкурентоспроможності її продукції.

Слід зазначити, що існують окремі вітчизняні підприємства хімічної й нафтохімічної промисловості, виробничий потенціал яких перевищує внутрішні потреби нашої держави, і продукція таких підприємств є конкурентоздатною як в Україні, так і

закордоном (передусім – в країнах СНД, зокрема, в Росії). Проте в умовах загострення двосторонніх політичних і торговельно-економічних відносин між Україною та РФ цілком актуальним постає питання необхідності пошуку нових ніш для збуту вітчизняної продукції ХПП, оскільки цілком ймовірним є поступове її витіснення з російського ринку в найближчій перспективі. З огляду на географічну близькість та перспективність привабливим видається саме європейський ринок, особливо в контексті прагнення нашої країни інтегруватися в економічний простір ЄС.

Разом з тим, для досягнення можливості інтегруватись до внутрішнього ринку ЄС Україна має, перш за все, привести систему регулювання виробництва продукції ХПП у відповідність до європейських вимог, оскільки нині головними перешкодами торгівлі з ЄС є не стільки імпорتنі тарифи, скільки технічні бар'єри й санітарні вимоги (параметри безпечності та якості продукції, її характеристики, процедури оцінки відповідності тощо). Проте в багатьох випадках вітчизняні підприємства ХПП самостійно не спроможні подолати такі бар'єри через невміння адаптуватись до вимог і стандартів ЄС. Це вимагає ґрунтовного аналізу існуючих бар'єрів та визначення напрямів їх подолання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питанням дослідження впливу інтеграційних процесів на економіку України та її експортний потенціал були присвячені праці багатьох учених і дослідників, зокрема Л. О. Харкової [1], а проблеми впливу законодавства REACH на виробництво і обіг хімічної й нафтохімічної продукції висвітлені в публікаціях І. М. Трахтенберга [2], А. С. Дубенець [3] та інших авторів.

Водночас можливості нарощування експортного потенціалу ХПП України в контексті подальшої європейської торговельної інтеграції є недостатньо дослідженими, що обумовлює необхідність визначення тенденцій розвитку зовнішньої торгівлі хімічною продукцією з країнами ЄС, а також виявлення переваг і недоліків від укладання Угоди про асоціацію та створення поглибленої й всеосяжної зони вільної торгівлі між Україною та країнами Євросоюзу.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ

Метою статті є аналіз сучасного стану двосторонньої торгівлі України з країнами ЄС продукцією ХПП та окреслення перспектив інтенсифікації її експортування вітчизняними виробниками в умовах їх адаптації до стандартів і вимог внутрішнього ринку європейських країн в контексті формування ЗВТ+.

Реалізація поставленої мети зумовила розгляд і виконання таких дослідницьких завдань:

- проаналізувати сучасний стан двосторонньої торгівлі продукцією ХПП України з країнами ЄС;
- оцінити вплив лібералізації двосторонніх торговельних відносин між Україною та ЄС (в рамках створення ЗВТ+) на експортування до європейських країн вітчизняної продукції відповідних груп хімічної промисловості класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (розділи 28-38 УКТЗЕД);
- виявити сучасні особливості політики ЄС щодо допуску хімічної продукції на внутрішні ринки європейських країн та можливості вітчизняних виробників ХПП адаптуватись до існуючих вимог і стандартів Євросоюзу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як відомо, Європейський Союз є одним з найбільших ринків у світі – він охоплює населення понад 500 мільйонів споживачів, середній річний дохід на душу населення яких складає близько 39 тис. доларів США [4, с. 10]. Для того, щоб Україна могла легко

та ефективно продавати свої товари на цьому ринку, відповідні регламенти, стандарти вимоги щодо безпечності продукції мають бути гармонізовані відповідно до вимог ЄС. Після гармонізації та впровадження ЗВТ+, більш тісна економічна інтеграція забезпечить українським товарам кращі умови доступу до ринку ЄС.

Одним з основних позитивних наслідків формування ЗВТ+ для вітчизняних підприємств буде негайне скасування ввізного мита для більш ніж 97% усіх товарів, що експортуються з України до ЄС, включаючи продукцію ХППП. Варто зауважити, що відповідно до офіційних даних Євростату [5], частка продукції ХППП у структурі експорту нашої держави до країн ЄС зменшилася з 5,6% у 2008 році до 4% у 2013 р., у той час коли частка продукції ХППП у загальній структурі імпорту з ЄС до України зросла з 14,1% у 2008 р. до 19,1% у 2013 році. Тобто Україна для країн ЄС є більш вагомим ринком збуту щодо поставок продукції ХППП, ніж ринки країн ЄС для вітчизняних виробників такої продукції.

Відтак протягом 2008-2013 рр. сальдо зовнішньої торгівлі продукцією ХППП України з країнами ЄС було постійно від'ємним і досягло свого максимального значення за вказаний період у 2013 році – 5,5 млрд. дол. США (табл. 1), а в цілому зростання обсягів зовнішньої торгівлі України з країнами ЄС супроводжувалося стабільним збільшенням негативного торговельного балансу, обсяги якого у 2013 році порівняно з 2008 р. зросли на 47,8%.

Таблиця 1 – Динаміка показників зовнішньої торгівлі продукцією ХППП України з країнами ЄС за 2008-2013 рр.

Показник	Роки						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013/ 2008, %
Обсяги експорту вітчизняної продукції ХППП до країн ЄС, млн. дол. США	1121,5	579,07	644,9	1189,1	933,7	758,5	67,6
Частка ХППП в загальній структурі вітчизняного експорту до країн ЄС	5,6%	5,3%	4,1%	5,7%	4,7%	4%	-
Обсяги імпорту продукції ХППП з країн ЄС до України, млн. дол. США	4851,5	3707,9	4730,1	5423,7	6281,4	6269,8	129,2
Частка ХППП в загальній структурі імпорту з країн ЄС в Україну	14,1%	19,4%	19,9%	18,6%	19,3%	19,1%	-
Сальдо зовнішньої торгівлі продукцією ХППП України з ЄС, млн. дол. США	-3730,0	-3128,8	-4085,2	-4234,6	-5347,7	-5511,3	147,8

*Розраховано та укладено автором за даними [5]

Як засвідчують дані (табл. 1), за «кризовий» 2009 рік обсяги експорту вітчизняної продукції ХППП до ЄС скоротилися більш ніж наполовину (на 52%) і досягли рівня 2008 року лише у 2011 р. У той же час, обсяги імпорту продукції ХППП з країн ЄС в Україну зростали стабільно протягом 2009-2012 рр. і їх несуттєве зниження відбулось лише у 2013 році (імпортні поставки даної продукції з країн Євросоюзу до нашої країни у 2013 році зросли порівняно з 2008 р. на 29,2%).

Двосторонні відносини з ЄС і, зокрема, виконання Плану дій Україна-ЄС у рамках Європейської політики добросусідства, створюють засади для переговорів про ЗВТ. Необхідно констатувати, що сторони вже домовились про значну лібералізацію ставок ввізного мита на окремі групи сільськогосподарських та промислових товарів (понад

90% остаточних ставок дорівнюють нулю). Водночас для найбільш чутливих товарних позицій передбачене або збереження ненульової ставки ввізного мита, або запровадження тарифних квот з нульовою ставкою в середині квоти та ненульовою ставкою за межами квоти.

Для українських виробників найсуттєвішим буде зниження тарифних обмежень ЄС не тільки в машинобудуванні, легкій та харчовій промисловості, а й у ХПГП (табл. 2), що сприятиме покращенню доступу українських виробників на цей ринок.

Таблиця 2 – Оцінка зміни адвалерних ставок ввізних мит України та ЄС (середнє арифметичне, без урахування тарифних квот та специфічних ставок ввізного мита)

Галузі та підгалузі промисловості	Ввізні мита України		Ввізні мита ЄС	
	Базова ставка, %	Остаточна ставка, %	Базова ставка, %	Остаточна ставка, %
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	2.9	0.2	4.2	0.4
Виробництво гумових і пластмасових виробів	4.5	0.9	4.8	0.4

*Джерело: [6]

Дані таблиці 2 свідчать, що Угода про асоціацію України з ЄС передбачає зниження нашою державою ставки ввізного мита на хімічну продукцію з 2,9% до 0,2%, а на гумові й пластмасові вироби – з 4,5% до 0,9%. У свою чергу ЄС зобов'язується знизити адвалерну ставку на імпорт хімічних речовин і хімічної продукції з 4,2% до 0,4%, а на ввезення гумових та пластмасових виробів – з 4,8% до 0,4%, що дасть змогу українським виробникам розширити свою присутність на ринках ЄС за умови забезпечення належного рівня конкурентоздатності вітчизняної продукції ХПГП.

Слід зазначити, що Додаток I-A до Проекту Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і його державами-членами передбачає перелік товарних позицій вітчизняної продукції ХПГП, яка підлягає квотуванню її експортних поставок до країн ЄС (табл. 3).

Таблиця 3 – Індикативна сукупність тарифних квот для імпорту вітчизняної продукції ХПГП в країни ЄС

Продукція	Класифікація тарифів	Кількість
Манітол сорбіту	2905.43.(00)	100 тонн/рік, виражених у чистій вазі
	2905.44.(11-19-91-99)	
	3824.60.(11-19-91-99)	
Продукти переробки солоду та крохмалю	3809.10.(10-30-50-90)	2 000 тонн/рік, виражених у чистій вазі

* Джерело: [7]

Як засвідчують дані таблиці 3, відповідно до Додатку I-A Угоди про асоціацію України з ЄС під квотування експортних поставок вітчизняної продукції ХПГП до країн ЄС підпадають лише 4 товарні позиції, частка яких у загальній структурі експорту хімічної продукції протягом 2009-2012 рр. була близькою до нуля: за цей період з України до країн ЄС було експортовано всього 1 тону сорбітолу (код 2905.44 УКТЗЕД) у 2012 році [8-11]. Це дає підставу стверджувати, що запровадження квот на експортування цих товарних груп суттєво не впливає на обсяги їх поставок до країн ЄС.

Слід зазначити, що під час виходу на ринки країн ЄС вітчизняні підприємства ХПГП зіштовхнулися з проблемою реєстрації, оцінки та авторизації хімічних речовин – регламентом REACH (Regulation on Registration, Evaluation, Authorization and Restriction of Chemicals), головним завданням якого є забезпечення високого рівня захисту здоров'я людини і навколишнього середовища, сприяння альтернативним методам оцінювання небезпечності речовин, а також вільний обіг хімічних речовин на внутрішньому ринку ЄС.

Згідно з цими правилами здійснюється контроль за виробництвом і використанням хімічних речовин в межах країн ЄС, що безпосередньо впливає на виробників, імпортерів, дистриб'юторів і споживачів хімічної продукції в країнах Євросоюзу і безперечно на компанії країн, що не належать до ЄС, проте здійснюють експортні поставки своєї продукції на європейський ринок та споживають хімічні речовини, що виготовляються в ЄС [12].

При цьому запровадження нової системи REACH викликає занепокоєння як серед виробників продукції ХПГП країн-членів ЄС, так і в торговельних партнерів ЄС з третіх країн, що пов'язано з ускладненням системи допуску до реалізації продукції на внутрішньому ринку Європейського Союзу, збільшенням собівартості хімічних виробів через витрати, пов'язані з проходженням процедур реєстрації та авторизації, а також розкриттям інформації щодо виробництва та реалізації хімічних речовин.

Оскільки Регламент Європейського Парламенту та Ради ЄС від 18.12.2006 № 1907/2006 [13] стосовно запровадження нової системи регулювання виробництва та використання хімічної продукції REACH є внутрішнім чинним актом Європейського Союзу, то допуск українських хімічних речовин та продукції ХПГП (що підпадають під дію законодавства REACH) до ринків ЄС може здійснюватись лише після погодження з боку Європейського агентства хімічних речовин (European Chemicals Agency – ECHA (Гельсінкі, Фінляндія)) – єдиної офіційної установи в ЄС, яка уповноважена координувати процес реєстрації хімічних субстанцій відповідно до чинного законодавства [14].

При цьому необхідно взяти до уваги, що відповідно до положень REACH щодо регулювання виробництва та використання хімічної продукції, кожне окреме підприємство безпосередньо несе відповідальність та витрати за сертифікацію своєї власної продукції. Без реєстрації хімічні речовини будуть розглядатися як недозволені для виробництва, імпорту, продажу і використання на території країн Європейського Союзу. Відмова від здійснення реєстрації призведе до закриття доступу для продукції конкретної компанії на ринок Євросоюзу.

Дія законодавства REACH охоплює широке коло продукції базових галузей української промисловості, включаючи чорну та кольорову металургію, хімічну, машинобудівну тощо, тобто майже всю промислову продукцію, що експортується до ЄС. У зону дії законодавства REACH потрапляють всі хімічні речовини, які виробляються, імпортуються, ввозяться на ринок або використовуються у країнах Європейського Союзу як самі по собі, так і в сумішах або у виробках [2, с. 5-6]. Слід зазначити, що Україна експортує до країн ЄС широкий ряд різноманітних хімічних продуктів та товарів – це, зокрема, синтетичний аміак, мінеральні добрива, технічний вуглець, кальцинована сода, пігментний двоокис титану, бензол, хлорвініл, циклогексанон, оцтова кислота, адипінова кислота, етилацетат, вінілацетат, фталевий ангідрид та ін.

Варто зауважити, що прийняття пакетного Законодавства REACH, яке протягом найближчих років буде основним регулятором виробництва та споживання хімічної продукції (хімічних речовин) у Європі, створює цілий комплекс проблем для виробників і трейдерів практично в усіх країнах світу, де виробляється та експортується до Європи продукція ХПГП. Разом з тим, більшість європейських країн мають розвинену систему та інфраструктуру технічного регулювання в сфері хімічної промисловості, що істотно спрощує перехід до роботи в умовах нового законодавства. У багатьох країнах Європи (та й інших промислово-розвинених країнах світу) прийняте і діє національне хімічне законодавство, яке ґрунтується на принципах забезпечення максимальної безпеки виробництва і застосування хімічної продукції (хімічних речовин). Воно вже давно гармонізоване відповідно до основних директив ЄС у сфері регулювання хімічної продукції.

В Україні ж спеціальне національне хімічне законодавство практично не сформоване. Крім того, не гармонізована з європейською і система технічного регулювання виробництва хімічної продукції, включаючи систему національних стандартів і сертифікації продукції. Усі ці факти свідчать про те, що процес адаптації українських виробників і трейдерів до законодавства REACH є складним і вимагатиме значних фінансових, організаційних, інформаційних і нормативно-правових зусиль із боку всіх учасників цього процесу.

Діюча законодавчо-правова база, що безпосередньо регулює сферу виробництва та обігу хімічних речовин в Україні, становить 25 нормативно-правових актів (Закони України, положення, технічні регламенти, концепції, інші нормативно-правові та нормативно-розпорядчі документи); 6 документів перебувають на різних етапах розробки та прийняття. Певна частина діючих документів та документів, які знаходяться на стадії розробки, гармонізована з Законодавством ЄС (зокрема, Регламентами REACH/CLP).

Однак переважна більшість діючих національних нормативно-правових актів у сфері виробництва й обігу хімічних речовин розроблялася до введення в дію Регламентів REACH/CLP і не відповідає вимогам, як названих Регламентів, так і інших правових актів (директив) ЄС, що регулюють різні аспекти обігу хімічних речовин. До технічних регулятивних документів, які гармонізовані з Регламентами REACH/CLP та введені в дію в Україні з 1 січня 2010 року без перехідного етапу, належать ДСТУ ГОСТ 30333:2009 «Паспорт безпечності хімічної продукції» та ДСТУ ГОСТ 30341:2009 «Попереджувальне маркування хімічної продукції». Загалом рівень гармонізації технічних регуляторних актів (ДСТУ, ДСТУ ГОСТ) у сфері виробництва та обігу хімічної продукції з європейськими, за розрахунками окремих дослідників [3, с. 167-168], не перевищує 25-30%.

Також проблемним питанням виходу на ринки ЄС вітчизняних виробників продукції ХПГП є той факт, що значна частина хімічних підприємств України використовує переважно застарілі технології, і за останні кілька років сертифікацію відповідно до норм REACH пройшло лише декілька вітчизняних заводів [1, с. 236], що знижує конкурентоздатність української продукції ХПГП на європейських ринках.

Вітчизняні підприємства ХПГП повинні розробляти, планувати та реалізувати відповідні стратегії, необхідні для того, щоб скористатися можливостями Угоди про асоціацію та створення ЗВТ+, а саме:

- проаналізувати ринкові вимоги, яких необхідно дотриматися для реалізації покращених галузевих можливостей, наприклад, стосовно ринків ЄС для товарів ХПГП, відносно яких скасовуються тарифи;
- проаналізувати, які зміни в ХПГП необхідно буде реалізувати з часом для забезпечення ведення торгівлі з країнами ЄС або в межах України після приведення українського законодавства у відповідність стандартам ЄС;
- здійснювати необхідні інвестиції в підприємства для задоволення потреб внутрішнього та європейського ринків тощо.

Крім того, суттєвими першочерговими кроками щодо поліпшення практичних результатів у сфері євроінтеграції для ХПГП України мають стати:

- підтримка засобами економічної дипломатії створення консорціумів та альянсів українських підприємств ХПГП з потужними компаніями країн ЄС;
- поширення інформації щодо інвестиційних потреб та можливостей у секторі українського хімічного й нафтохімічного виробництва; надання інформаційно-методичної та правової підтримки залученню інвестицій з країн ЄС у вітчизняні

підприємства ХПП; запровадження сучасних форм міжнародного спільного фінансування стратегічних інвестиційних проектів;
 – формування системи взаємного захисту інвестицій та протидії проявам недобросовісної конкуренції з боку представників як країн-партнерів, так і третіх країн.

ВИСНОВКИ

Ринки країн ЄС для вітчизняних експортерів є потенційно привабливими, оскільки є найбільшими ринками країн-сусідів України як за чисельністю населення, так і за розмірами ВВП. Хоча ці ринки є вимогливішими з точки зору якості та технологічності товарів, тобто зростання частки вітчизняного експорту на них означатиме забезпечення її відповідним високим стандартам попиту, що спонукатиме до вдосконалення технологічної й виробничої бази вітчизняної економіки, пошуку механізмів її інноваційного забезпечення тощо. Разом із тим, ЄС є значним джерелом інвестиційного імпорту в Україну, необхідного для її технологічної модернізації та економічного розвитку. Отже, посилення і поглиблення співпраці з країнами Європейського Союзу є важливим напрямом політики забезпечення конкурентоспроможності ХПП України.

Таким чином, існують значні перспективи для наукових досліджень щодо практичних напрямів розвитку зовнішньої торгівлі продукцією ХПП між Україною та ЄС, які сприятимуть удосконаленню конкурентних переваг українських виробників та адаптації їхньої продукції до ефективної конкуренції на європейському ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Харкова Л. О. Інтеграційний вектор України: Митний союз чи Зона вільної торгівлі? / Л. О. Харкова // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. — Вип. 100 (у 2 ч.). — К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відн., 2011. — Ч. I. — С. 234—239.
2. Трахтенберг І. М. REACH – нова політика ЄС з оцінки та реєстрації хімічних речовин (огляд) / І. М. Трахтенберг, Т. К. Короленко, Н. М. Дитруха // Сучасні проблеми токсикології. — 2008. — № 2. — С. 4—7.
3. Дубенець А. С. Нормативні вимоги щодо виробництва та використання хімічних речовин у контексті законодавства REACH / А. С. Дубенець, В. С. Чубань, Т. В. Нікітіна // Пожежна безпека: теорія і практика. — 2011. — № 7. — С. 164—169.
4. Торгівля з ЄС в рамках поглибленої та всеосяжної угоди про вільну торгівлю. Роз'яснення переваг поглибленої та всеосяжної угоди про вільну торгівлю (ЗВТ+) між Україною та ЄС [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Мін-ва екон. розвитку і торгівлі України. — Режим доступу : http://www.me.gov.ua/file/link/223312/file/DCFTA%20EU_UA.pdf.
5. EU27 Trade Since 1988 By SITC [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Євростату. — Режим доступу : <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>.
6. Економічна складова Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Ін-ту екон. досл. та політ. консул. — Режим доступу : http://www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/public_events/?pid=4092.
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої сторони. Додаток I-A [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Каб. Мін. України. — Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=223223535.
8. Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу за 2009 рік [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Держ. служби стат. України. — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
9. Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу за 2010 рік [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Держ. служби стат. України. — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
10. Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу за 2011 рік [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Держ. служби стат. України. — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.

11. Експорт-імпорт окремих видів товарів за країнами світу за 2012 рік [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Держ. служби стат. України — Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
12. Інформація щодо запровадження Європейським Союзом законодавства з реєстрації, оцінки та авторизації хімічних речовин [Електронний ресурс] / Офіц. сайт мін-ва екон. розвитку і торгівлі. — Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/file/link/118950/file/REACH.doc>.
13. Регламент Європейського Парламенту та Ради № 1907/2006 від 18 груд. 2006 р. про реєстрацію, оцінку, авторизацію і обмеження хімічних речовин та препаратів (REACH) [Електронний ресурс] / Офіц. сайт Каб. Мін. України. — Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/document/.../Reg%201907_2006ua_REACH.doc.
14. Information on Chemicals [Електронний ресурс] / European Chemicals Agency. — Режим доступу : <http://echa.europa.eu/information-on-chemicals>.

REFERENCES

1. Kharkova, L.A. (2011), “Integration vector Ukraine: Customs Union or Free Trade Area?” *Aktualni problemi mizhnarodnih vidnosin, zbirnik naukovih prats of Institute of International Affairs*, iss. 100 (in two parts), part I, pp. 234-239.
2. Trachtenberg, I.M., Korolenko, T.K. and Ditruba, N.M. (2008), “REACH – the new EU policy evaluation and registration of chemicals (review)”, *Suchasni problemi toksikologii*, no. 2, pp. 4-7.
3. Dubenets, A.S., Chuban, V.S. and Nikitina, T.V. (2011), “Statutory requirements for the production and use of chemicals in the context of legislation REACH”, *Pozhezhna bezpeka: teoriya i praktika*, no. 7, pp. 164-169.
4. The official website of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2014), “Trade with the EU as part of a deep and comprehensive free trade agreement. Explain the benefits of a deep and comprehensive free trade agreement (FTA+) between Ukraine and the European Union”, available at: www.me.gov.ua/file/link/223312/file/DCFTA%20EU-UA.pdf (access February 25, 2014).
5. The official website of Eurostat (2014), “EU27 Trade Since 1988 By SITC”, available at: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> (access March 25, 2014).
6. The official website of the Institute for Economic Research and Policy Consulting (2014), “The economic component of the Association Agreement between Ukraine and the EU: implications for business, the public and government”, available at: www.ier.com.ua/ua/Ukraine_EU_project/public_events/?pid=4092 (access March 10, 2014).
7. The official website of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), “The Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union and its Member States, of the other part. Annex-A”, available at: www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=223223535 (access March 10, 2014).
8. The official website of the State Statistics Service of Ukraine (2010), “Export and import of certain goods in the countries of the world in 2009”, available at: <http://ukrstat.gov.ua> (access March 17, 2014).
9. The official website of the State Statistics Service of Ukraine (2011), “Export and import of certain goods in the countries of the world in 2010”, available at: <http://ukrstat.gov.ua> (access March 17, 2014).
10. The official website of the State Statistics Service of Ukraine (2012), “Export and import of certain goods in the countries of the world in 2011”, available at: <http://ukrstat.gov.ua> (access March 17, 2014).
11. The official website of the State Statistics Service of Ukraine (2013), “Export and import of certain goods in the countries of the world in 2012”, available at: <http://ukrstat.gov.ua> (access March 17, 2014).
12. The official website of the Ministry of Economic Development and Trade (2014), “Information on the implementation of EU legislation on the Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals”, available at: www.me.gov.ua/file/link/118950/file/REACH.doc (access March 17, 2014).
13. The official website of the Cabinet of Ministers of Ukraine (2007), Of the European Parliament and of the Council number 1907/2006 of 18 December 2006 concerning the registration, evaluation, authorization and restriction of chemicals (REACH), available at: www.kmu.gov.ua/document/.../Reg%201907_2006ua_REACH.doc (access March 17, 2014).
14. The official website of the European Chemicals Agency (2014), “Information on Chemicals”, available at: <http://echa.europa.eu/information-on-chemicals> (access March 15, 2014).